

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 2 (43)

**СПЕЦВИПУСК
ДО ТИЖНЯ НАУКИ**

Вінниця – 2023

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 10 від 18 травня 2023 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 2(43) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2023. 194с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2023

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

<i>Шершун Галина</i> , Екологічні реформи України на шляху до ЄС	5
--	---

НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Артемчук Валерія</i> , Освітній проект «Еко-халабуди» шляхи реалізації освіти для сталого розвитку в практику роботи закладу дошкільної освіти	6
<i>Кротюк Марія</i> , Фізичне виховання в закладі дошкільної освіти як основа формування здоров'я дітей дошкільного віку	12
<i>Перожиж Зоряна</i> , Моральне виховання дітей дошкільного віку за допомогою гри	15
<i>Рудь Яна</i> , Підготовка дітей дошкільного віку до школи за допомогою НМК «Буду вправним першачком»	17
<i>Балаба Яна</i> , Історичний вектор розвитку морального виховання дітей дошкільного віку	23
<i>Вознюк Віталіна</i> , Роль родини у формуванні особистості дітей раннього та передшкільного віку	27
<i>Гвоздинська Альона</i> , Предметний світ дітей дошкільного віку через призму інноваційних педагогічних технологій	29
<i>Титаренко Катерина</i> , Творчі ігри як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	33
<i>Гуменюк Ольга</i> , Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку шляхом вивчення англійської мови	36
<i>Заїкіна Наталія</i> , Особливості ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку	39
<i>Камінська Ангеліна, Токар Любов</i> , Особливості виховання патріотизму у дошкільників в світлі сучасності	42
<i>Ключківська Карина</i> , Розвиток дошкільної освіти у педагогічному просторі України	46
<i>Козинець Олена</i> , Зарубіжний досвід дошкільного виховання	49
<i>Крисько Оксана</i> , Впровадження засобів казкотерапії з метою розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	52
<i>Кузнєцова Аліна</i> , Організаційно-педагогічні умови формування у дітей дошкільного віку навичок здорового способу життя	54
<i>Кузьменко Тетяна, Токар Любов</i> , Українська народна іграшка як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	56
<i>Купрата Лілія</i> , Розвиток морального виховання дітей дошкільного віку через призму педагогіки Марії Монтессорі	59
<i>Любченко Анна</i> , Особливості спілкування дітей раннього та передшкільного віку у різновікових групах закладів дошкільної освіти	61
<i>Мальченко Марія</i> , Моральне виховання дітей раннього передшкільного віку засобами казки	64
<i>Михальчук Ольга</i> , Становлення і розвиток дошкільної освіти у другій половині XX – початку XXI століття	67
<i>Ольхович Тетяна</i> , Розвиток морального виховання в умовах сучасної дошкільної освіти	70
<i>Погойдаш Вероніка</i> , Сучасні підходи взаємодії дошкільного закладу з родиною	73
<i>Пугаченко Олена</i> , Історичний розвиток гармонійного виховання дітей дошкільного віку	75
<i>Рекута Тетяна</i> , Використання інноваційних педагогічних технологій у логопедичній практиці з дітьми дошкільного віку	79
<i>Скалецька Діана</i> , Засоби масової інформації як фактор впливу на особистість дитини дошкільного віку	81
<i>Чеканцова Зоя</i> , STREAM – освіта дітей дошкільного віку як вектор інтегрованого навчання і виховання	84
<i>Тимошенко Альона</i> , Розвиток естетичного виховання дітей дошкільного віку	87
<i>Мокра Оксана</i> , Адаптація дітей дошкільного віку до навчання в школі шляхом співпраці батьків та закладу дошкільної освіти	89
<i>Федоришин Оксана</i> , Основи економічного виховання дітей дошкільного віку	92
<i>Щербатюк Катерина</i> , Ознайомлення з рідним містом як засіб патріотичного виховання дітей дошкільного віку	94

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

<i>Беспечна Анастасія</i> , Національно-патріотичне виховання учнів в системі роботи класного керівника	97
---	----

<i>Дякова Вікторія</i> , Характеристика провідних напрямів формування здорового способу життя школярів у освітньому процесі	100
<i>Зінченко Сніжана</i> , Організація партнерської взаємодії закладів освіти та сім'ї	104
<i>Михальчук Олеся, Мінова Єлизавета</i> , Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійної роботи учнів основної школи в умовах дистанційного навчання	108
<i>Пономаренко Марія, Надкернична Любов</i> , Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах сучасної інноваційної освіти	111
<i>Вацак Крістіна</i> , Криптичне мислення сучасного педагога як складова його професійної компетентності	114
<i>Клименченко Наталія</i> , Комунікативний портрет вчителя	117
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З ІНОЗЕМНИХ МОВ</u>	
<i>Головська Ірина</i> , Використання техніки колажування у підготовці майбутніх вчителів до інтерактивної взаємодії з учнями на уроці іноземної мови	120
<i>Андрусенко Софія</i> , Тестування як ефективний засіб організації контролю вивчення англійської мови	123
<i>Гуркало Владислава</i> , Україномовні еквіваленти англійських фразеологізмів з онімів	126
<i>Кушнір Аліна, Вовк Анастасія</i> , The Beatles: Liverpool Accent	130
<i>Поліщук Інна</i> , Ігри як засіб розвитку фонетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку ..	132
<i>Синчук Діана</i> , Робота з пісенним матеріалом на уроках іноземної мови як засіб формуванні граматичної компетентності учнів основної школи	137
<i>Хоменко Юлія</i> , Проблематика перекладу політичних текстів	141
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	
<i>Василевич Інна, Багрій Тетяна</i> , Розвиток професійної компетентності та практична діяльність вчителя української мови та літератури	145
<i>Козяр Міла</i> , Функціональне навантаження назв тварин в українських народних піснях	148
<i>Собчук Вікторія</i> , Особливості проведення уроків зарубіжної літератури з використанням інтерактивних технологій навчання	151
<i>Сілко Діана</i> , Фольклоризм української літератури як дескриптивний код	154
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Фольклорні образи та мотиви у творчості Тараса Шевченка	157
<i>Яременко Ярослава</i> , Образний світ поеми Максима Рильського «Мандрівка в молодість»	161
<u>НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</u>	
<i>Любчик Катерина</i> , Феномен і культурологічна місія проекту «musica sacra ukraine: партесний вимір»	163
<i>Гончар Тетяна, Чорна Наталія</i> , Організація театралізованої діяльності на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: вітчизняний та зарубіжний досвід	165
<i>Вилко Дарія</i> , Моделювання проблемних ситуацій як ефективний засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках музичного мистецтва	169
<i>Чеховська Дарина</i> , Педагогічні засади розвитку мотиваційної сфери особистості музично-обдарованих учнів	172
<u>НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ</u>	
<i>Кальніченко Наталія</i> , Особливості викладання методики трудового навчання у студентів педагогічного коледжу з урахуванням вимог НУШ	174
<i>Валевська Ольга</i> , Підходи та стратегії навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти зрівняння методик вітчизняних та зарубіжних дослідників	176
<i>Юртин Вікторія</i> , Підготовка майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти	180
<u>ВІДОМІ ІМЕНА</u>	
<i>Козлова Олена</i> , Тема: «Богдан Хмельницький, як політик і людина», практичне заняття	182
<i>Яковенко Тетяна, Форостяна Катерина</i> , Михайло Драї-Хмара як представник українського неокласицизму	186
<i>Цимбал Тетяна</i> , Педагогічна система М. Монтессорі	189
<i>Вимоги до підготовки науково-методичних статей збірника «вісник науково-методичних досліджень» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу</i>	193

період дошкільного дитинства, як стверджувала педагог, перебувають на етапі початкового формування та зазнають подальшого розвитку та удосконалення протягом наступних періодів становлення людської особистості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, проблемі формування моральності особистості в педагогіці Марії Монтессорі відводиться винятково важливе місце, адже моральна особистість кожної людини, як зазначала педагог, є запорукою розвитку морального суспільства. Хоча сенситивним для формування моральності особистості є, на думку педагога новатора, молодший шкільний вік, вона зазначала, що перші уроки моралі дитина засвоює в

період дошкільного дитинства. Саме на цьому етапі життєвого циклу людини, за її переконаннями, закладаються основи моральної свідомості, моральних якостей і почуттів, навичок моральної поведінки, які визначають подальше становлення і вдосконалення людської особистості та її інтеграції в суспільство. Особливу роль у моральному розвитку та вихованні дитини Марія Монтессорі відводила дорослим, вирішальну виховну допомогу яких убачала в створенні належних умов для залучення дитини до моральних норм та цінностей суспільства, їх внутрішнього прийняття нею та свідомого дотримання в реальних життєвих ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Монтессорі М. Метод наукової педагогіки та практика його в "Домах для дитини" / пер. з італ. В. Щербаненко. – К.: Держ. вид., 1921. – 154 с.
2. Guz S. Metoda Montessori w przedszkolu i szkole. – Lublin, Wydawnictwo uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2006. – 314 s.
3. Jürgen Reithel, Bernd Dollinger, Georg Hörmann. Einführung. Pädagogik: Begriffe, Strömungen, Klassiker, Fachrichtungen / 2., durchgesehene und erweiterte Auflage / – Verlag für Sozialwissenschaften, 2007. – 102 s.
4. Montessori M. Domy dziecięce: Metoda pedagogii naukowej, stosowana w wychowaniu najmłodszych dzieci. – Warszawa: Nakt. Lindenfelda, 1913. – 255 s.
5. Montessori M. The child in the family / translated by N. Rockmore Cirillo. – New York: Discus Books, 1970. – 160 p.

Стаття надійшла до редакції
19 квітня 2023

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ У РІЗНОВІКОВИХ ГРУПАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 373.2.015.018.51:316.454.52

ЛЮБЧЕНКО АННА

асистент вихователя Погребищенського закладу дошкільної освіти № 3

Abstract. The article substantiates the need for the formation of communication features of children of early and preschool age. Different approaches to interpersonal communication with children of different ages are analyzed. The essence of the concept of "children's community in preschool childhood" is revealed, which is interpreted as a powerful factor in the formation of personality. The processes of interpersonal interaction of communication in the environment of a different age group are defined. Peculiarities of interaction between children in a group of different ages are substantiated and analyzed.

Key words: multi-age group of preschool education institution, interpersonal communication, children's community in preschool childhood, environment of multi-age group.

Постановка проблеми. Суспільство завжди цінує людей, які вміють лагодити й домовлятися з іншими, легко адаптуватися до різних малих соціальних груп, спілкуватися з іншими. Найбільш активно починає взаємодіяти незріла особистість у дошкільному віці, оскільки саме у цьому періоді

з'являється інтерес до ровесників, до спільних дій з ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми у період дошкільного дитинства неодноразово зверталися О.Запорожець, М.Лісіна, Т.Маркова, Л.Божович, Д.Годіна, В.Котирло,

Т.Герлянд, Г.Люблінська, З.Матвеев та ін. Неодноразово у них вказується на явище різновікової групи, які багато вчених ототожнюють за педагогічним потенціалом, з родиною, сім'єю. У цьому напрямку здійснюють науковий пошук Т.Репіна, С.Михальська, І.Підлипняк, Г.Смольнікова, Р.Бедраль, О.Авраменко, Н.Меркулова, О.Бутенко та ін.

Мета статті полягає у розгляді різновікової групи ЗДО як соціально-педагогічного явища та його впливові на розвиток спілкування дошкільників із ровесниками.

Виклад основного матеріалу дослідження. В загальному група закладу дошкільної освіти (ЗДО) розглядається як середовище, де відбувається міжособистісне спілкування між дітьми різного віку, а також для цього колективу властиві абсолютно всі соціальні явища взаємодії. Зокрема Т. Репіна вказує на наступні її характеристики й напрямки функціонування: розвиток збагачення досвіду поведінки та спілкування у колективі; оптимізація процесу становлення статевих відмінностей, орієнтування та апробація гендерних ролей, дій та вчинків; формування ціннісно-орієнтаційної єдності малої групи; вдосконалення навичок і вмінь соціальних контактів із ровесниками [4, с. 178-179].

Особливим утворенням соціального плану є різновікова група ЗДО. Загальновідомим є бачення її різнопланового впливу на дітей, взявши за увагу їх вік. Так, І. Підлипняк, аналізуючи його, приходять до висновку про збагачення досвіду дітей у пласті взаємодії, міжособистісного ракурсу. У її членів виникають спільні бажання, погляди, інтереси. Вони залюбки спілкуються між собою, дорослі залучають до цього процесу менших. А у виграші опиняються представники всіх вікових стадій. Також на міжособистісне спілкування впливає участь дітей у різних видах діяльності (конструктивній, ігровій, навчальній), у комунікації з дорослим, яка носить діловий характер. Між однолітками мають перебіг процеси узгодження дій, налічення пріоритетних цілей, участь у спільних видах діяльності, виникають доброзичливість у стосунках та відношеннях до іншого як до партнера [5, с.213-214]. Цьому сприяє розвиток мовлення. М. Айзембарт відмічає, що дитяча спільнота у дошкільному дитинстві є могутнім чинником становлення особистості. Саме тут накопичується багаж соціальних вмінь і навичок малюків: з'являється та диференціюються процеси спільної взаємодії у спілкуванні один з одним,

вдосконалюються вміння розуміти партнера на рівні емоційних переживань, виникають й вдосконалюються (елементи) ознаки позитивних стосунків, виникають інтереси, контакти у мікрогрупах за статевими ознаками, набувають подальших змін у плані збагачень комунікативні спільні дії, вміння поводити себе в конфліктних ситуаціях. Авторка вказує, що всі ці явища поєднуються в іграх дітей. Соціальні взаємини актуалізуються у найвищій мірі, а групові процеси сприяють становленню дружніх, гуманних стосунків [2, с.26-28].

Особливості спілкування дітей у різновіковій групі ЗДО О. Авраменко розглядає у якості основного чинника соціалізації дошкільників. При цьому науковець відмічає такі їх риси: емоційні прояви у середовищі спільноти на поведінку інших, емпатія та її оцінка в інших виявлення ініціативності у плані мовленнєвих засобів спілкування, активність у розвитку контактів з іншими членами спільноти, збільшення кількості стосунків у середовищі різновікового колективу. Крім того у міжособистісних контактах важливими є оцінка партнерами один одного, намагання зберегти, налагодити взаємодію, прагнення виконувати спільні дії, співпрацювати з однолітками. Водночас дослідник намагався на теоретичному й емпіричному рівнях обґрунтувати тезу про те, що розвиток відповідних ознак втрачається за невмілої педагогічної організації з боку дорослих, зокрема вихователів. Адже за таких умов міжособистісні контакти набувають стійкості [1, с 14-16].

Процеси міжособистісної взаємодії спілкування у середовищі різновікової групи досліджувалися Г. Смольніковою. Так, авторка відмічає, що основою цієї діяльності є узгодженість дітей, їх спрямованість на позитивні стосунки та (прагнення) бажання отримати, досягти відповідної мети. Активність партнерів орієнтована на збагачення соціального багажу, насамперед, а не на вікові можливості. Основним чинником виступає діалогічний характер мови дітей. Також науковець зазначає, що спонукати встановлення контактів у різновіковому колективі є бажання до взаємодії як з однолітками, так і з індивідами інших вікових періодів; активність дітей у процесі комунікації, повага та вияви уваги до співрозмовників, сенситивний зв'язок з іншими. Крім того представники (учасники) таких спільнот прагнуть розширити коло спілкування з іншими членами, проте, більшість не в змозі досягти найвищої міри

прояву суб'єктивності самотужки (реалізувати себе як особистість). Старші дошкільники виявляють бажання до різних форм спілкування: ділового, або пізнавального. Їх симпатії є більш стійкими, ніж інших членів спільноти. Вони також набувають високого статусу у колективі завдяки високим оцінкам більш менших учасників інтеракцій. Також важливою їх рисою є наявність постійних співрозмовників, у яких характеризуються популярністю. Одночасно авторка наголошує на цілеспрямованій діяльності, педагогічній організації таких спільнот з метою особистісного зростання та розвитку позитивних взаємин у групі [4, с.15-18].

С. Михальська особливості взаємодії у різновіковій групі між дітьми вважає чинниками виховання культури поведінки. Досягти мети у відповідних виховних впливах можливо, на думку науковця, за умови створення і використання відповідних технологій. Також авторка відмічає, що стосунки дітей у різновіковій групі сприяють більш ефективному формуванню моральних норм, досвіду соціальної поведінки та взаємодії, засвоєння особистістю цінностей. Важливою умовою функціонування таких спільнот великою мірою залежить від здатностей вихователя, його

педагогічної майстерності, наявність у його розпорядження інноваційних технологій роботи з дітьми, членами таких дитячих утворень [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Різновікова група ЗДО на сьогодні розглядається як феномен, який поєднує у собі соціальний, психологічний, особистісний і педагогічний аспекти. Їх функціонування передбачає особистісне зростання дітей у плані набуття досвіду взаємодій, опанування соціальних і моральних норм поведінки. Перебування в таких спільнотах визначається певними особливостями спілкування дітей як з однолітками так із представниками інших вікових періодів. Відмінними ознаками стосунків є: потреба у контактах, прояви симпатій, статеві диференціації, емпатія та розуміння партнерів, гуманність у стосунках, орієнтування на етику взаємин, розширення соціальних контактів. Досягти максимального рівня комунікацій у таких колективах можна за умов цілеспрямованої, педагогічно-вмотивованої діяльності вихователя щодо організацій життєдіяльності дітей різного віку в закладах дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Авраменко О. О. Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу / О.О.Авраменко /автореф. дис.. канд. пед. наук 13.00.08 –дошкільна педагогіка. Одеса: південно-український національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського, 2014. 21 с.
2. Айзенбарт М. М. Формування соціальних міжособистісних відносин дітей старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності. *Збірник наукових праць Дрогобицького ДПУ імені І. Франка. Наукові записки кафедри педагогіки*. Вип. XXXVII, 2014. С. 23–34.
3. Михальська С. А. Роль однолітків у формуванні дитини дошкільного віку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. Т. 2, В. 2. 2015. С.16–21.
4. Смольнікова Г. В. Психологічні особливості спілкування дітей в різновікових групах дошкільного навчального закладу / Г. В. Смольнікова. / автореф. дис...кнд.психол. наук 19.00.07. –К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2008. 23 с.
5. Підліпняк І. Ю. Міжособистісне спілкування дітей у різновіковій групі дошкільного закладу *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. Т. 2, В. 2. 2015. С.211–216.

Стаття надійшла до редакції
19 квітня 2023